

Ingrado Magazine

33

NOVEMBER 2017

*Hoe maken we het mbo
nóg toegankelijker?*

GOOD PRACTICE

Thuiszitterstafel
Friesland Noord

TIPS

Jongeren
met LVB

NIEUW INSTRUMENT

Monitor jongeren in een
kwetsbare positie

VOORWOORD

Als u dit leest heeft u een nieuw magazine in handen of op het scherm. Deze zomer hebben we gebruikt om, mede naar aanleiding van jullie reacties en vragen, ons magazine te vernieuwen. We zijn heel benieuwd wat jullie ervan vinden! Wij denken dat we met deze nieuwe uitstraling nog beter laten zien waar Ingrado voor staat: onze leden inspireren en faciliteren hun werk goed te doen.

'We zijn heel benieuwd wat jullie ervan vinden!'

En dat kunnen we alleen doordat we door jullie gevoed worden. Het contact is persoonlijk, de lijntjes kort. Samen staan we voor het recht op ontwikkeling. De inhoud is vertrouwd; achtergronden en verhalen die inspireren, voeden en uitdagen.

Nieuw is de achterpagina waar we vanaf nu feiten en cijfers met jullie delen. In één oogopslag is duidelijk waarom ons werk ertoe doet! Het verhaal achter de cijfers. Leuk voor op de leestafel of om te delen met partners.

In dit nummer, naast heel veel andere onderwerpen, veel aandacht voor het mbo. Hoe kan dit onderwijs nóg toegankelijker worden voor nóg meer jongeren? Dat is de vraag die gesteld en beantwoord wordt in het coververhaal. En de 10 vragen zijn dit keer voor Ton Heerts, de voorzitter van de MBO Raad.

En dan kan ik op deze plek niet om het Regeerakkoord heen. Vertrouwen in de toekomst. Het is fijn dat beleidsmakers dat hebben, maar het is niet het beleid dat de toekomst bepaalt. Dat zijn de mensen die vorm en inhoud moeten geven aan de plannen en voornemens. Dat zijn jullie en vele anderen, de professionals die werken met jongeren en zich dagelijks inspinnen voor hún toekomst.

Wij zien geen leerling tussen wal en schip, we zien een leerling die tijdelijk niet in staat is het recht op onderwijs en ontwikkeling te verzilveren. We zien hem en zetten ons met de partners in onderwijs, zorg en handhaving in om alle kansen die er zijn te verzilveren. Dat doen we samen, zoals jullie ook in dit magazine kunnen lezen in de verschillende artikelen. Veel leesplezier!

Carry Roozmond
directeur-bestuurder

INHOUD

Jongeren met LVB

Jongeren met een licht verstandelijke beperking (LVB) hebben dat niet op hun voorhoofd staan. Gelukkig maar. Zo zijn zij in staat een zo normaal mogelijk leven te leiden. Soms ook lastig omdat zij benaderd worden als alle jongeren. En dat gaat lang niet altijd goed. De omgang met professionals leidt dan tot irritaties en misverstanden. Waar lopen jongeren met LVB tegenaan en hoe kunnen professionals rekening houden met hun beperking?

28

'Jongeren met LVB hebben dat niet op hun voorhoofd staan'

4 Denken over het mbo Of: hoe maken we het onderwijs nóg toegankelijker?

12 De landing van de MAS

15 Thuiszitterstafel Friesland Noord 'Ieder kind binnen drie maanden in een traject'

18 In de regio ... 'Ik neem afscheid van de mooiste functie die er is'

20 Met trots presenteren we... ...de monitor jongeren in een kwetsbare positie

24 10 vragen aan Ton Heerts, voorzitter MBO Raad

26 Zorgeloos naar school met diabetes Afspraken maken vermindert verzuim

28 Jongeren met LVB Knip je informatie in stukjes!

31 Rechten & Plichten

32 Kort

Thuiszitterstafel Friesland Noord

Met de invoering van passend onderwijs hebben samenwerkingsverbanden en gemeenten in Friesland Noord de handen ineen geslagen. Er kwam een Thuiszittersprotocol waarin de taken en verantwoordelijkheden van alle betrokken partijen duidelijk zijn omschreven. Alle thuiszittende leerlingen uit po, vo en mbo zijn in beeld en het aantal neemt gestaag af.

15

Denken over het mbo

Het mbo staat flink in de schijnwerpers. Er lijkt verandering in de lucht te hangen. En dat zal tijd worden, horen we de jongeren van Studio Moio in dit artikel zeggen. Zeker!, beaamt Alexander Minnaert, hoogleraar orthopedagogiek van de RUG. En Hans Everhardt, initiatiefnemer van het Pedagogisch manifest, constateert 'dat de aandacht voor de pedagogische opdracht van het mbo is achtergebleven'.

4

Monitor jongeren in een kwetsbare positie

In maart 2016 kwam een voor RMC nieuwe doelgroep in beeld: de jongeren tot en met 23 jaar van VSO, PRO, Entree en mbo-niveau 2. Al snel kreeg Ingrado signalen dat om deze groep te monitoren handvatten nodig waren. Vanuit de overtuiging dat de regio's zelf het beste weten waar een monitor aan moet voldoen, nam Ingrado de regie in de ontwikkeling.

20

Denken over het mbo

Of: hoe maken we het onderwijs nóg toegankelijker?

TEKST SUSAN DE BOER EN YOLANTHE VAN DER REE FOTO'S EVELIEN BUYNSTERS

Het mbo leidt studenten op voor banen van morgen. Volgens docenten, leidinggevenden, studenten en andere betrokkenen bij het mbo zal er altijd behoefte zijn aan vakmensen en blijft het daarom belangrijk vakkennis en vakvaardigheden voorop te stellen. Daarnaast is het belangrijk dat mbo'ers beschikken over probleemoplossend vermogen en dat zij kritisch kunnen denken.

Dit blijkt uit de onderzoeksrapportage Beroep op het mbo, dat het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) in september publiceerde. Tegelijk met het rapport van het SCP verscheen de Burgerschapsagenda MBO van de MBO Raad en het ministerie van OCW. Deze agenda geeft mbo-scholen handvatten om tegemoet te komen aan hun opdracht studenten burgerschapsvaardigheden te laten ontwikkelen. En in dezelfde week vond in Groningen de aftrap plaats van het Pedagogisch manifest waarmee de Rijksuniversiteit Groningen, mbo-instelling Noorderpoort en Studio Moio in Leiden een beweging op gang willen brengen voor meer focus op de pedagogische opdracht van het mbo.

Het mbo staat, kortom, flink in de schijnwerpers. Er lijkt verandering in de lucht te hangen. En dat zal tijd worden, horen we de jongeren van Studio Moio in dit artikel zeggen. Zeker!, beaamt Alexander Minnaert, hoogleraar orthopedagogiek van de RUG. 'Jongeren in het mbo voelen dat er te weinig aandacht is voor hun individuele behoeften.' En initiatiefnemer van het Pedagogisch manifest Hans Everhardt, bestuursadviseur van het CvB van het Noorderpoort, constateert 'dat de aandacht voor onze pedagogische opdracht is achtergebleven'. In deze bijdrage voor Ingrado Magazine daarom: Denken over het mbo. Of: hoe maken we het onderwijs nóg toegankelijker?

Hans Everhardt,
bestuursadviseur CvB
Noorderpoort,
initiatiefnemer van het
Pedagogisch manifest

'De tijd is rijp voor onze pedagogische opdracht'

'Het mbo is de laatste vijftien jaar vooral bezig geweest met technisch-instrumentele dingen. De focus lag op curricula, eindtermen, examinering, kwaliteitscycli. We hebben een enorme kwaliteitsslag gemaakt en het mbo staat nu stevig in z'n schoenen.'

'Tegelijkertijd constateer ik dat we dingen hebben laten liggen. De aandacht voor onze pedagogische opdracht is achtergebleven. En dus is de tijd rijp om het te hebben over andere dingen die belangrijk zijn in het mbo. Ik merk dat er langzaam een discussie in het land op gang komt, een discussie waarin het pedagogisch-didactisch handelen centraal staat. Hoe organiseren we ons onderwijs op zo'n manier dat iedere jongere aan z'n trekken komt? Hoe kunnen we meer en beter aansluiten bij de individuele leerling, hoe kunnen we meer maatwerk leveren?'

'Door deze vragen te stellen keren we terug naar de passie van de mbo-docent. Iedere docent is het onderwijs ingegaan om jonge mensen op weg te helpen, te ondersteunen in hun ontwikkeling. Door de focus op de technisch-instrumentele zaken, is dat wat uit beeld geraakt. Maar de behoefte is er nog steeds. Dat merkte ik aan de enorme hoeveelheid aanmeldingen voor de kick-off van het Pedagogisch manifest.'

Leren van voorbeelden

'Buiten het mbo gebeuren hele mooie dingen, projecten die antwoorden zoeken en vinden op pedagogische vragen. Studio Moio is daar een voorbeeld van, evenals de Culinaire Vakschool in Groningen (zie IM nr. 26, juni 2015). Laten we daar als mbo naar kijken en ervan leren. Laten we het gesprek aangaan hoe we onze mbo-collega's kunnen 'laden' om het pedagogisch handelen in de klas te vergroten.'

'Als college van bestuur van een mbo-instelling kunnen we de collega's faciliteren dit gesprek aan te gaan. Wat is onze opdracht, hoe komen we tegemoet aan de behoeften van onze studenten, wat hebben we nodig om onze pedagogische opdracht te vervullen? Het antwoord op die vragen moet het liefst in teamverband gevonden

worden. Want het antwoord is sterk afhankelijk van de branche waarvoor wordt opgeleid. Van jongeren in de horeca wordt iets heel anders verwacht dan van jongeren in het welzijnswerk.'

'De kick-off voor het Pedagogisch manifest was een start. Het vervolg zal zijn dat er overal in het land verder gepraat gaat worden. We zijn er niet op uit een blauwdruk te maken, een pedagogisch manifest dat uitgevoerd kan worden. Het gaat erom een beweging op gang te brengen waarin we met elkaar in gesprek zijn over onze pedagogische opdracht.'

'We willen een
beweging op gang
brengen waarin
we met elkaar
in gesprek zijn
over onze
pedagogische
opdracht'

Alexander Minnaert, hoogleraar orthopedagogiek en klinische onderwijskunde Rijksuniversiteit Groningen

'Motivatie is een werkwoord'

'Jongeren in het mbo voelen dat er te weinig aandacht is voor hun individuele behoeften. We weten al jaren dat niet iedereen op dezelfde manier leert en toch blijven we in het onderwijs uitgaan van het eenheidsperspectief: alle studenten moeten op hetzelfde moment hetzelfde doen, kennen en kunnen. Als we erin slagen een omslag te maken van een leerstofgerichte naar een leerling-gerichte pedagogiek, komt er ruimte voor flexibiliteit.'

'We zouden gebruik moeten maken van de verschillen en leerlingen moeten belonen voor waar ze goed in zijn, in plaats van hen af te rekenen op wat zij niet kunnen. Laat leerlingen samenwerken in projecten en ieder zijn of haar eigen kwaliteiten inzetten. Niet iedereen hoeft hetzelfde te kunnen. Een dergelijke omslag vraagt anders kijken naar eindtermen. We zullen meer en meer groeien naar het persoonlijke dossier dat de weg waarlangs een student tot een eindproduct komt, beschrijft.'

Perspectief

'Die beweging is al in gang gezet. Door het ontwikkelingsperspectief van een jongere centraal te stellen, kunnen we verder op deze weg. Welk perspectief schetsen we voor deze student? En welke toetsen sluiten aan bij de weg die hij of zij aflegt? Dat betekent dat we niet langer werken met gestandaardiseerde toetsen, maar zorgvuldig bijhouden wat een jongere gedaan heeft en vooral hóe hij dat gedaan heeft. En dat doen we niet langer middels een leerlingen-achtervolgsysteem waarin iedere student langs dezelfde lat wordt gelegd. In plaats daarvan gaan we ze coachen en volgen op hun pad. Stapje voor stapje, net als in het beroepsleven. Je weet niet meteen alles en dat hoeft ook helemaal niet.'

'Natuurlijk geeft dit geen honderd procent garantie dat er geen uitvallers meer zullen zijn, maar onderzoek laat wel zien dat we de trend van demotivatie kunnen keren. Als we kunnen bereiken dat jongeren met meer vreugde en genot naar school gaan, zullen ze hun motivatie hervinden. Lang is gezegd dat jongeren in het mbo ongemot-

tiveerd zouden zijn. "Ze willen niks, ze doen niks en daardoor vallen ze uit." Vind je het gek? We zijn vergeten dat we met z'n allen verantwoordelijk zijn voor de motivatie van jonge mensen. Niet alleen zichzelf, maar ook de school, het onderwijs, de maatschappij. Aan motivatie moeten we met z'n allen continu werken. Motivatie is een werkwoord.'

Recht op leren

'Ik ben ervan overtuigd dat ieder individu iets kan leren, hoe beperkt iemand ook is. Ik ben dan ook blij met een wet die het recht op leren beschermt. Daar moeten we heel zuinig op zijn. Het handhaven van de Leerplichtwet betekent echter niet dat ieder kind naar school moet. Als school geen antwoord kan vinden op de leerbehoefte van een kind, moeten we op zoek naar andere manieren om een kind zich verder te laten ontwikkelen. Geen kind zou nog vrijstelling van de Leerplichtwet moeten krijgen, want zelfs een doof-blind kind kan leren en zich verder ontwikkelen. We moeten altijd stapjes verder willen zetten, dat is onze maatschappelijke opdracht. Dat betekent onder meer dat de leerplichtambtenaar de vrijheid moet krijgen om zinvolle beslissingen te nemen die soms buiten het boekje kunnen zijn.'

'Ik ben ervan
overtuigd dat ieder
individu iets kan leren,
hoe beperkt iemand
ook is'

Van uitvaller tot innovator

Studio Moio houdt verzuimende mbo'ers binnenboord

Studio Moio krijgt mbo-studenten die dreigen uit te vallen weer op de rails. Door uitdagende stageplekken aan te bieden waar jongeren leren wat hun talenten zijn. Teruggaan naar school en een diploma halen worden dan weer een optie, al kan een ander traject even succesvol zijn.

Piano's en gitaren, een bar voor koffie en fris, een grote tafel waar jongeren aan vergaderen, een minipodium, een oventje om klei in te bakken, een kunstwerk in aanbouw, een tafel vol met kopjes en theepotten in alle soorten en maten. Welkom in de creatieve ruimte van Studio Moio. 'Dit serviesgoed gebruiken we voor het onderdeel van de Leidse Kunstroute dat we komend weekend organiseren', legt Nathalie Lecina uit. 'We gaan buurtbewoners uitnodigen contact met elkaar te leggen. In deze buurt wonen veel mensen tijdelijk, zoals studenten en statushouders. Contact is dan belangrijk. We gaan stopcontacten met ze maken van klei, kleine kunstwerkjes die ze mee naar huis kunnen nemen.'

Projecten

Nathalie Lecina heeft Studio Moio, een Leidse broedplaats voor ideeën om de samenleving te vernieuwen en tevens stageplek voor mbo-studenten die dreigen af te haken of al zijn uitgevallen, vier jaar geleden opgericht. 'Moio is een afkorting van maatschappelijk ondernemen in opleiding/onderwijs. "Studio" heb ik gekozen omdat het woord een connotatie heeft met creativiteit en tegelijk met studie, dat vond ik wel mooi.' Een paar jaar

geleden kwam Nathalie in contact met mbo-jongeren toen zij voor een consultancybureau een advies moest uitbrengen over obesitas. 'Ik heb toen mbo-studenten Marketing & Economie en Sport & Dienstverlening gevraagd me te helpen met dat advies. Een van de ideeën waarmee ze kwamen, was rolstoelbasketballen. Bij sport wint "dun" het altijd van "dik" en dat voorkom je als je iedereen in een rolstoel zet. Ik heb daarna vaker maatschappelijke vraagstukken aan ze voorgelegd en ze kwamen steeds met spannende en vernieuwende ideeën.'

Studio Moio wordt gefinancierd door opdrachten uit te voeren die voortkomen uit projectvoorstellen van jongeren zelf. 'Voor schooluitval bijvoorbeeld hebben we Roem en poen bedacht, een project waarbij mbo'ers zelf de schooluitval aanpakken. Vervolgens zijn we aan de slag gegaan met ouderenzorg en mantelzorg. Met die voorstellen benaderen we de gemeente, een ministerie of een andere instelling die belang heeft bij de oplossing van een probleem. Hoe meer projecten gefinancierd worden, hoe meer werkgelegenheid en stageplekken wij kunnen bieden.' Sinds de oprichting hebben 450 jongeren bij Studio Moio gewerkt of stage gelopen. Negentig procent van de jongeren die er terecht zijn gekomen, maakt de opleiding (alsnog) af en/of stroomt door naar het hbo of een bedrijf.

Negatief stempel

Eva de Leeuw (21) is een van de werknemers. 'Twee jaar geleden, in het eerste jaar van mijn opleiding tot sociaal-maatschappelijk dienstverlener, deed ik mijn stage hier bij Studio Moio. Toen ik in het tweede jaar zat, fuseerde mijn school met ROC Leiden en kwamen we in een ander gebouw. Daar voelde ik me niet prettig. Tegelijk had ik ook andere dingen aan mijn hoofd, ik had

Eva de Leeuw in actie

ervaringen van vroeger te verwerken, ik voelde veel druk. Mijn motivatie verdween. Tijdens de stage had ik met mensen te maken gehad, ik had onderzoek gedaan, en nu zat ik in een klaslokaal en moest ik formuliertjes leren invullen. Het gevolg was dat ik steeds vaker wegbleef van school.' Eva voldoet niet meer aan het aanwezigheids criterium van tachtig procent en krijgt een negatief studieadvies. 'Het onderzoek dat ik had gedaan, ging over gelijke kansen in het onderwijs. Daarin herken ik veel. Als je vaak afwezig bent, word je beschouwd als iemand die lui is, die niet past in het systeem, die faalt. Ik wil graag leren, maar dat negatieve stempel maakte dat ik me minderwaardig voelde. Ik ben van school gegaan om te werken aan iets wat echt belangrijk is voor de maatschappij.' Nu is Eva een van de innovatoren van Studio Moio en onder meer bezig met het ontwikkelen van UniverCity, een experiment voor vernieuwend onderwijs op het mbo.

Wat verwachten jongeren van de mbo-opleidingen?

Dustin Verstraaten:
'Leraren moeten je zien staan, je moet je niet een nummer voelen.'

Competenties

'We proberen meestal om jongeren op school te houden of ervoor te zorgen dat ze terug kunnen keren naar hun opleiding als ze zijn uitgevallen. Maar voor Eva was dat niet gezond', zegt Nathalie. 'In overleg met haar moeder zijn we met Eva een traject ingegaan dat toeleidt naar zinvol werk en niet naar een diploma. Eva houdt zich nu bezig met Hang Oud, een plek waar ouderen en jongeren elkaar kunnen ontmoeten. Daarnaast werkt ze samen met Rijksuniversiteit Groningen en de gemeente Leiden aan het Pedagogisch manifest voor het mbo. In dit manifest formuleren we een nieuwe pedagogische en onderwijskundige onderbouwing van het curriculum van het mbo. We hebben met de school overlegd of er waardering kon komen voor wat ze doet, door bijvoorbeeld het praktijkgedeelte af te sluiten, maar dat kon niet. Eva is intelligent, ze heeft spannende plannen en goede ideeën. Maar voor haar ontwikkeling is het niet goed haar in een schoolsysteem te willen passen.'

Terug naar school

Een uitgevallen mbo-student die wel naar school is teruggegaan, is Dustin Verstraaten, nu 25. 'Ik ben in de zomer van 2014 gestopt met de opleiding Media en Vormgeving. Filmen was echt iets voor mij, maar de opleiding was net gestart en zat nog in een opbouwfase. Daardoor was niet alles goed geregeld. Thuis speelden er ook dingen en op school voelde ik weinig steun. Leraren kenden na twee jaar mijn naam nog steeds niet! Ik verloor mijn motivatie.' Dustin komt bij Bureau Leerplicht op een lijstje te staan en Bureau Leerplicht zoekt contact met Studio Moio. 'Toen ben ik hier op gesprek gekomen', vertelt Dustin. 'Nathalie heeft mij gemotiveerd om het filmen weer op te pakken en terug te gaan naar school. Ik kon gelukkig meteen doorgaan in het derde jaar. Aan de opleiding mankeerde nog steeds van alles, maar met ondersteuning van Studio Moio is het nu wel gelukt. Afgelopen zomer heb ik mijn diploma gehaald.' Dustin maakt nu onder meer videoreportages. 'Begin september

Lilian Djarkasi (26) is ook werkzaam bij Studio Moio. Ze organiseert kickbokslessen met ouderen waarmee ze de Ideeënwedstrijd voor Zuid-Hollandse zorgstudenten won. Nu is zij bezig het concept door te ontwikkelen.

Lilian: 'Kickboksen geeft iemand zelfvertrouwen. Ik wil dat graag doen met mensen met dementie. Als je niet meer weerbaar bent met je geest, dan kun je dat wel zijn met je lichaam.'

ben ik op pad gestuurd om een filmpje te maken van een bijeenkomst op de Afsluitdijk, in het kader van Making Waves. Kofi Annan was daar ook, die heb ik bijna op de film gekregen, maar ze hielden me tegen.' Making Waves is een organisatie die complexe mondiale problemen op een innovatieve manier wil aanpakken. De startbijeenkomst op de Afsluitdijk werd bijgewoond door ondernemers, ministers en andere prominenten en Rijkswaterstaat had Studio Moio gevraagd een reportage te maken in 'gewone mensentaal'. Dustin werkt ook aan Podium Noord, een project waarin buurtbewoners van een wijk in Leiden hun verhaal vertellen. 'Ik breng de buurt in beeld. De wijk heeft een negatief stigma. We gaan met een camera de straat op om te laten zien dat hier toffe mensen wonen.' Volgens Nathalie heeft Dustin een speciaal talent om mensen aan het praten te krijgen. 'Hij komt overal binnen, hij weet wat er speelt in de wijk.'

Binnenboord met stageplek

Studio Moio werkt intensief samen met mbo Rijnland (voorheen ROC Leiden) om een oplossing te zoeken voor mbo-studenten voor wie uitval dreigt. 'Meestal kunnen we ze binnenboord houden met een stageplek', vertelt Nathalie. 'Wij kunnen maatwerk bieden. We hebben geluk dat de gemeente Leiden open staat voor gesprekken met jongeren over hun toekomstperspectief.'

Een van die stagiaires is Volkan Ozdemir (21), vierdejaars Sociaal-Maatschappelijke Dienstverlening. 'Op school leer ik niet wat ik wil leren. De informatie die ik nodig heb, vind ik wel op internet. Ik wil van de school leren hoe ik kan leren. Hoe kun je de informatie filteren?' Volkan wil mantelzorgen kunnen combineren met de opleiding, maar kon mede daardoor geen stage vinden. Dat kon bij Studio Moio wel. Nathalie: 'Volkan dagen we uit om dingen te doen die zijn hart hebben en die passen in de opleiding, zoals jonge mantelzorgers helpen en kinderen begeleiden. Met zijn docent overleggen we over het interessanter maken van het onderwijs.'

Wat verwachten jongeren van de mbo-opleidingen?

Volkan Ozdemir: 'Er zijn veel meer manieren om iets te leren dan luisteren naar een docent. Je kunt veel efficiënter leren als je internet goed kunt inzetten.'

Ik wil dat de school mij leert te leren.'

Vaste krachten

Studio Moio heeft vijf werknemers in vaste dienst en acht, onder wie Eva en Dustin, op een nul-urencontract. Nul-urencontracten duren in principe niet langer dan een jaar. De meeste werknemers zijn oud-stagiaires. Ruben Engelkes bijvoorbeeld, projectleider van onder meer het Roem en poen-project – een aanpak om schooluitval tegen te gaan – en Podium Noord. Ook hij studeerde aan de opleiding Media en Vormgeving van ROC Leiden. ‘Ik heb het wel afgemaakt, maar ik kon eigenlijk niks. De opleiding was zo slecht, ik heb maar twee keer een camera vastgehouden.’ En daarom wilde Studio Moio wel een stageplek voor hem maken. Nathalie: ‘Samen met ROC Leiden zijn we gaan investeren in onderwijs. De docent was jong, wilde wat veranderen en heeft zijn nek voor ons uitgestoken. We hebben Ruben en Robin, een andere vaste kracht, laten opleiden door professionals. Zij dragen nu hun kennis weer over naar het ROC.’ Ruben: ‘We helpen nu de stagiaires van leerjaar 1 en daar leren wij ook weer van. Vaak help je jezelf verder juist door anderen te helpen.’ Nathalie: ‘De stagiaires lopen een eigen traject, diploma’s halen doe je individueel. Tegelijk vindt hier socialisatie plaats en ook werken we aan beroepscompetenties. Dat doen ze in het onderwijs ook, maar wij voegen er een maatschappelijk bewustzijn aan toe. De wereld is groter dan jezelf, er zijn ook andere landen en andere culturen dan die je zelf kent. En je draagt ook verantwoordelijkheid voor de planeet. Onze stagiaires gaan zoveel mogelijk op pad, naar milieuconferenties bijvoorbeeld en andere bijeenkomsten waar hun denken wordt gescherpt.’

Wat verwachten jongeren van de mbo-opleidingen?

Eva de Leeuw:
‘Scholen moeten de studenten meer vertrouwen geven. Jongeren zijn nieuwsgierig, gebruik die nieuwsgierigheid.’

Daarnaast is het belangrijk dat er andere manieren van lesgeven komen.’

Annemarije van Overschot, manager RBL Holland Rijnland

'Niet ieder kind past in het gewone systeem'

'Regionaal Bureau Leerlicht (RBL) Holland Rijnland werkt gericht aan het tegengaan van schooluitval van mbo-studenten. Studio Moio is een van de projecten in onze regio die jongeren begeleiden die zijn uitgevallen of die dreigen uit te vallen. Studio Moio trekt jongeren aan die zich slecht op hun gemak voelen binnen het schoolstelsel. Als een casemanager mbo van het RBL een jongere begeleidt die past binnen de werkwijze of de expertise van Studio Moio, dan zoeken we de samenwerking op. In 2015 hebben we Moio gevraagd om een groep jongeren te benaderen die al langere tijd niet naar school gingen. Het onderwijs zou flexibeler kunnen zijn en met mbo Rijnland zoeken we naar mogelijkheden. Maar soms lijkt wet- en regelgeving in de weg te zitten.'

'Een ander project is Buitenkans. Dit project biedt ondersteuning aan jongeren tussen de 15 en 23 jaar die dreigen uit te vallen uit voortgezet onderwijs of mbo. Met het traject Talentcoaching helpen we jongeren tot 27 jaar die in een kwetsbare positie verkeren. En dan is er nog Forward, een training voor zowel jongeren die dreigen uit te vallen als voor jongeren die al langere tijd zijn uitgevallen en die zich willen oriënteren op een andere opleiding.'

'Het initiatief voor een Pedagogisch manifest zie ik als een goede aanvulling op de onderwijskundige ontwikkelingen binnen het mbo. Meer focus op de pedagogische opdracht van het mbo zal de kansen van jongeren vergroten. Een andere goede aanvulling zou een soort speciaal mbo-onderwijs zijn. Daar zou je in kleine klassen maatwerk kunnen leveren. Niet ieder kind past in het gewone onderwijssysteem.'

De landing van de MAS

De Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) die in maart jl. is ingevoerd, doet recht aan de omstandigheden van de verzuimende leerling en geeft leerplichtambtenaren een handvat om een oplossing te zoeken.

Leerplicht hoeft de bestaande werkwijze vaak maar een klein beetje aan te passen.

TEKST SUSAN DE BOER ILLUSTRATIE WELMOET DE GRAAF

‘De MAS sluit goed aan bij onze visie op leerplicht. Het is mooi dat het nu uitgewerkt op papier staat’, zegt Nicole Tates, leerplicht-ambtenaar en buitengewoon opsporingsambtenaar in Amersfoort. ‘Wij nemen onze werkprocessen regelmatig onder de loep. De invoering van de MAS was een mooie aanleiding om dat weer eens te doen.’ Sinds een paar jaar werkt Amersfoort volgens een methode voor kwaliteitsverbetering waarbij het erom gaat een werkproces efficiënt en effectief te maken en te houden. ‘Met de methode kunnen we nagaan of we geen dingen doen die het proces onnodig vertragen. We hebben de MAS erbij gepakt om te kijken hoe die zich verhoudt tot onze werkprocessen.’ In grote lijnen wordt de MAS al gevolgd, zo blijkt. ‘We hebben een paar zaken aangepast, zoals na een melding een kennisgevingsbrief sturen aan de leerling en de ouders, ook als je nog geen actie onderneemt. En het format voor het proces-verbaal is aangepast naar het voorbeeld uit de MAS. Daarin is nu opgenomen wat er allemaal al geprobeerd is op het gebied van hulpverlening, zodat de Raad voor de Kinderbescherming en het Openbaar Ministerie een goed beeld hebben.’

‘De invoering van de MAS was een mooie aanleiding om onze werkprocessen weer eens onder de loep te nemen’

Autistische jongen

De bredere blik van de MAS biedt betere kansen op een succesvolle aanpak. Tates: ‘We kregen een verzuimmelding van een jongen van 17 jaar, een mbo-student. De school gaf aan dat er een ‘stressprobleem’ speelde. Maar de moeder vertelde ons dat het om autisme en een angststoornis gaat. De jongen wilde ontzettend graag een gewoon diploma halen, maar omdat de school te veel prikkels voor hem opleverde, kon hij onmogelijk voldoen aan de aanwezigheidsnorm. We zijn toen met alle betrokkenen – school, ambulante begeleider, ouders, de jongen zelf, de psycholoog die hem begeleidt – om de tafel te gaan zitten om te bekijken hoe deze jongen het mbo kan afronden. Daar is een aangepast programma uitgerold en een handelingsplan. De school heeft het aangepaste programma ingevoerd in hun registratiesysteem, zodat we geen onnodige verzuimmeldingen krijgen. De opluchting bij de jongen en de ouders was groot en de eerste berichten zijn positief.’ De meerwaarde zit in het gezamenlijk overleg, benadrukt Tates. ‘Een gesprek met alle partijen is beter dan met iedereen apart. Je krijgt misverstanden makkelijker boven water en die kun je dan meteen rechtzetten. In dit geval wist de school niet dat de jongen autistisch was.’

Themaoverleg

Afgelopen september organiseerde Tates een thema-overleg voor de ketenpartners. ‘Naast het OM en de Raad voor de Kinderbescherming waren ook de wijkteams, Samen Veilig Midden-Nederland (advies- en meldpunt voor geweld in de huiselijke sfeer, red.) en de leerplichtafdelingen en sociale teams uit de regio aanwezig. Er waren wel 25 personen en met elkaar hebben we de MAS besproken. Als je elkaar kent en weet wie welke rol heeft, kun je beter op elkaar aansluiten.’ Tot verrassing van Tates bleek de MAS bekend te zijn

bij de ketenpartners. 'Vaak landt zoiets wel op beleidsniveau, maar niet op uitvoeringsniveau. Bij ons is het vooral belangrijk regelmatig contact te houden met de wijkteams. Dan kun je finetunen en afstemmen.' Een punt van aandacht is de verhouding van preventief werken tot de privacywetgeving. Tates: 'Voor elk contact over een jongere is toestemming nodig van ouders en jongere. Dit kan preventief werken vertragen en dat is jammer.'

'Een punt van aandacht is de verhouding van preventief werken tot de privacywetgeving'

Voorlichting en training

Er blijkt bij veel afdelingen leerplicht behoefte te zijn aan voorlichting over de MAS. Ingrado biedt daarom voorlichtingsbijeenkomsten aan. Daarnaast maakt Ingrado samen met de ketenpartners (Raad voor de Kinderbescherming, Openbaar Ministerie, Halt, VNG) de MAS bespreekbaar. 'De MAS beschrijft een ideale route', zegt Selma Hulst, beleidsmedewerker van Ingrado. 'In de praktijk kom je natuurlijk obstakels tegen, zoals wachtlijsten. Dat is dan een onderwerp dat binnen de gemeente of de regio besproken moet worden en met de MAS heb je een instrument in handen om dat ook te doen.' Het is belangrijk dat de MAS een plek krijgt binnen de opleidingen, zodat leerplichtambtenaren en buitengewoon opsporingsambtenaren getraind worden in het toepassen van de MAS. Daartoe voert Ingrado momenteel overleg. Ook vindt er doorontwikkeling plaats op een community platform waar leerplichtambtenaren in een beveiligde omgeving hun ervaringen kunnen delen.

Lid worden van het community platform?

Dit kan door een berichtje te sturen naar Selma Hulst, s.hulst@ingrado.nl.

Methodische Aanpak Schoolverzuim

De in maart 2017 gelanceerde Methodische Aanpak Schoolverzuim MAS heeft als doel de leerling toe te leiden naar een passend onderwijsprogramma.

Vroegtijdige inzet van hulp staat voorop en samenwerking met scholen en organisaties als het Openbaar Ministerie, Jeugdzorg, Halt en de Raad voor de Kinderbescherming is essentieel.

De MAS beschrijft vier routes waarlangs een traject kan verlopen: vrijwillige jeugdhulp, Halt-straft, dwang in civielrechtelijk of dwang in strafrechtelijk kader. Welke route wordt gekozen, bepaalt de leerplichtambtenaar in overleg met de ketenpartners.

Thuiszitterstafel Friesland Noord

'Ieder kind binnen drie maanden in een traject'

TEKST VOLANTHE VAN DER REE FOTO'S HENK BOUDEWIJNS

Al in 2011 maakte de RMC-regio Friesland Noord een inventarisatie van het aantal thuiszitters. Wat opviel was niet het aantal, maar de verschillende namen op de lijstjes die in omloop waren.

Scholen, samenwerkingsverbanden en leerplicht hanteerden hun eigen definitie en dat leidde tot verwarring. Met de invoering van passend onderwijs hebben samenwerkingsverbanden en gemeenten de handen ineen geslagen. Er kwam een Thuiszittersprotocol waarin de taken en verantwoordelijkheden van alle betrokken partijen duidelijk zijn omschreven. Alle thuiszittende leerlingen uit po, vo en mbo zijn in beeld en het aantal neemt gestaag af.

De situatie zoals die was. Scholen hadden leerlingen die thuiszaten en meldden deze bij leerplicht. Soms snel, soms pas veel later of niet omdat werd aangenomen dat er een goede reden was voor de afwezigheid. Leerplicht kwam in actie en zocht samen met de school een oplossing voor de individuele leerling. De situatie nu. Een thuiszitter is een leerling die vier aangesloten weken zonder geldige reden thuis zit. Deze leerling wordt gemeld bij leerplicht en bij het Samenwerkingsverband Fryslân Noard, door school, ouders of soms door een gebiedsteam of de hulpverlening. Ouders worden geïnformeerd over deze melding. Vertegenwoordigers van leerplicht en samenwerkingsverband treffen elkaar wekelijks in de Thuiszitterscommissie en nemen de lijstjes door. Hebben we dezelfde namen op de lijstjes en hoe gaat het met de leerlingen? De monitoring is secuur en altijd up to date.

Thuiszittersoverleg

De Thuiszitterscommissie vloeide voort uit het Thuiszittersoverleg. In dit beleidsoverleg zitten, naast de twee leden van de Thuiszitterscommissie, Anja Biemans, directeur van het Samenwerkingsverband Fryslân Noard en Bea van der Woude, senior van het Jongerenteam van de gemeente Leeuwarden. Ook vertegenwoordigers van het samenwerkingsverband primair onderwijs en van het mbo zijn inmiddels aangeschoven bij het overleg. Zo zijn alle leerlingen van 4 tot en met 23 jaar in beeld.

Het Thuiszittersprotocol dat door het beleidsoverleg is ontwikkeld, is helder. Het laat zien wanneer een school moet melden en bij wie, wie de melding oppakt, wie de leerling monitort, etc. Rollen en verantwoordelijkheden zijn duidelijk omschreven. Ieder houdt

Bea van der Woude en Peter Kits

Anja Biemans

z'n eigen verantwoordelijkheid en daar spreken partijen elkaar ook op aan in het beleidsoverleg. 'Nu ben jij aan zet!' Het protocol is afgestemd met de andere regio's en wordt inmiddels provinciaal gebruikt waarbij elke regio eigen accenten legt.

Biemans: 'Vanuit het beleidsoverleg (dat zes keer per jaar bijeenkomt) constateerden we dat we dicht naar de praktijk toe moesten. We wilden op het niveau van de scholen weten hoe het er voor stond met de thuiszitters, ook omdat we vanuit het samenwerkingsverband thuiszittersoverzichten moeten sturen naar OCW. Toen is de Thuiszitterscommissie ontstaan. Die wordt gevormd door leerplichtambtenaar Alie van Keulen en Peter Kits van het samenwerkingsverband. Zij bespreken casussen op leerlingniveau en kennen als enigen de namen en rugnummers. Zonder die gegevens kun je niet monitoren.'

Thuiszitterscommissie

Alie van Keulen is de leerplichtambtenaar die namens RMC-regio Friesland Noord zitting heeft in de commissie. 'Met de inrichting van het OPDC binnen het samenwerkingsverband is gevraagd wie van de leerplichtambtenaren zitting wilde nemen in overleggen rond dat OPDC. Dat leek mij machtig interessant. Het RMC heeft vervolgens geld vrijgemaakt om mij in deze rol te kunnen zetten. Sinds 2014 monitoren Peter en ik de thuiszitters vanuit de Thuiszitterscommissie. We zien elkaar wekelijks.'

'De monitoring is
securer en altijd
up to date'

Peter Kits is coördinator van het Thuiszitterstraject van het samenwerkingsverband. 'Doordat we elkaar elke week treffen, kunnen we dicht op het proces van de leerlingen zitten. We weten van week tot week wat de stand van zaken is. Wat Alie van haar collega's doorkrijgt, krijg ik via de scholen binnen. We hebben allebei een lijst en als het goed is, staan daar elke week dezelfde leerlingen op. We nemen eerst de bekende leerlingen door en dan de nieuwkomers. We zijn nog steeds verheugd als nieuwe thuiszitters op beide lijstjes staan. Soms gaat het om een leerling die een maand ziek is geweest en nu weer naar school gaat. Maar het is belangrijk dat ook die wordt gemeld want soms leidt langdurige ziekte ook tot thuiszitten.'

Van Keulen: 'Omdat we zo dicht op de huid van de jongeren werken en het contact met de scholen intensief is, kunnen we steeds meer vóór zijn. In de wandelgangen horen we soms "Er komt weer een nieuwe thuiszitter aan". Scholen zien dat het misgaat en proberen uitval voor te zijn.'

Trends

De commissie werkt aan concrete casussen, het beleidsoverleg pakt de grote lijnen op, de knelpunten en de trends. Bea van der Woude: 'We maken analyses en in het provinciaal passend-onderwijsoverleg geven we signalen af van wat er nog niet goed gaat. Welke trajecten we missen bijvoorbeeld. Ook agenderen we vanuit ons overleg punten voor de regionale educatieve agenda (REA) waar de wethouders om tafel zitten. Dat is een belangrijke schakel naar politiek en beleid.'

En de vrijstellingen staan ook op de agenda van het beleidsoverleg. Van der Woude: 'Wat zien we daar voor ontwikkelingen? We nemen de vrijstellingen van de afgelopen vijf jaar onder de loep. Wat waren de redenen om een vrijstelling te verlenen? We willen een analyse maken van trends. Zit er nog een categorie jongeren in die vrijstellingen waar we nog iets mee kunnen?'

‘Welk traject we ook kiezen, we streven naar zo dichtbij en zo normaal mogelijk’

Alie van Keulen

Biemans: ‘In het nieuwe Thuiszittersprotocol geven we het samenwerkingsverband een rol bij het verlenen van vrijstellingen. Het liefst willen we voor ieder kind een traject uitstippelen dat uiteindelijk leidt tot onderwijs. We stellen de vraag wat er minimaal nodig is om een traject onderwijs te kunnen noemen. Het aantal vrijstellingen is al flink afgenomen en zal alleen maar verder afnemen.’

Binnen de samenwerking in Friesland Noord is nog nooit gebruik gemaakt van doorzettingsmacht. Biemans: ‘Theoretisch heb ik doorzettingsmacht namens het samenwerkingsverband en heeft de wethouder die namens de gemeente, maar we hebben er nog nooit gebruik van gemaakt. We bereiken veel meer op basis van consensus. Hoe van harte werken scholen mee als ze verplicht worden een leerling te plaatsen? En als ouders ergens toe gedwongen moeten worden, is het ook maar de vraag of dat in het belang is van het kind.’

Trajecten

Doel is iedere leerling die op de lijst van de Thuiszitterscommissie terecht komt, binnen drie maanden in een traject te hebben. ‘Want’, zegt Biemans, ‘hoe langer het duurt voor ze in een traject richting school komen, hoe langer dat traject zelf ook duurt.’

Afhankelijk van de problematiek zijn er verschillende mogelijkheden om een leerling terug te leiden naar school. Scholen hebben zelf trajecten en er is een aanbod binnen het OPDC van het samenwerkingsverband. Als het een aan onderwijs gerelateerd probleem is, gaan kinderen naar de rebound. In zes à acht weken keren zij geleidelijk terug naar school. Als de onderliggende problematiek niet duidelijk is of als er twijfel is of de leerling nog regulier onderwijs kan volgen, kan hij of zij acht weken naar de observatiegroep van het OPDC (orthopedagogisch didactisch centrum van het samenwerkingsverband – red.). Dan volgt er een advies: terug naar school,

naar een andere school van het samenwerkingsverband (vo of vso), door in een ander traject of soms naar het mbo. En dan is er een groep leerlingen die rechtstreeks wordt aangemeld voor het Thuiszittertraject waarvan Kits de coördinator is. Dit traject is met name bedoeld voor leerlingen die een geleidelijk opbouwtraject richting school nodig hebben.

Biemans: ‘Welk traject we ook kiezen, we streven naar zo dichtbij en zo normaal mogelijk. Soms komen we uit op zeer specifieke onderwijs-zorgarrangementen. Bijvoorbeeld voor een groep leerlingen uit VSO 3, 4 en PRO. Leerlingen met een verstandelijke beperking en soms gedragsproblematiek. Gemiddeld zijn er tien à vijftien leerlingen uit deze groep die niet meer op de scholen kunnen blijven, maar wel willen werken. Voor deze groep zijn we een onderwijs-zorgarrangement aan het samenstellen met Reik (expertise- en behandelcentrum voor mensen met een licht verstandelijke beperking). Leerlingen ontvangen in een kleinschalige setting onderwijs en worden tegelijkertijd begeleid door Reik. Samen zorgen we dat deze jongeren in een kwetsbare positie ‘zacht’ kunnen landen op de arbeidsmarkt.’

Meer informatie

Het Samenwerkingsverband Fryslân Noard omvat 18 schoolbesturen, 37 locaties, ongeveer 15.000 leerlingen in nu nog 14 gemeentes maar op (korte) termijn worden dat er minder (9) door gemeentelijke fusies.

Gemiddeld 10 à 11 leerlingen nemen deel aan het Thuiszittertraject en gemiddeld zijn er 4 à 5 echte thuiszitters. Dat zijn leerlingen die niet in een traject zitten, omdat ze bijvoorbeeld wachten op hulpverlening. Dat aantal is vrij stabiel.

www.swvfryslan-noard.nl

'Ik neem afscheid van de mooiste functie die er is'

In Hanzestad Doesburg is één leerplichtambtenaar, Elly Dijkstra. De gemeente telt vier basisscholen. Voor het voortgezet onderwijs zijn kinderen aangewezen op scholen in omliggende gemeenten. En dat maakt het werk van Dijkstra zeer afwisselend. Binnenkort neemt ze afscheid en geeft ze het stokje door aan Eveline Post.

TEKST • FOTO PETER ZUNNEBERG

E

‘Eigenlijk had ik nog helemaal niet willen stoppen’, zegt Elly Dijkstra, leerplichtambtenaar in Doesburg die binnenkort met pensioen gaat. Het liefst blijft ze nog twee dagen per week als invaller aan de slag.

Terriër

Dijkstra is blij met Eveline Post als opvolgster. ‘Ik heb altijd hart gehad voor de jongeren om wie het ging. Altijd geprobeerd om voor hen een zo goed mogelijke oplossing te vinden. Die instelling zie ik terug bij Eveline. En toen ik zag hoe zij met 18-plussers omging, dacht ik: dat zit wel goed. Ze heeft echt interesse en ik herken ook heel veel. Ook het vechten, soms moet je echt vasthouden als een terriër. Dat heb ik, maar dat kan zij ook.’ Tegelijk ziet Dijkstra ook nieuwe dingen bij Post. ‘Hoe zij af en toe gewoon even via een appje aan jongeren laat weten wat ze bereikt heeft, daardoor staat ze toch weer wat dichterbij hen.’

Dijkstra heeft het werk van leerplichtambtenaar negentien jaar gedaan. Bij haar diploma-uitreiking werd nog gewaarschuwd dat leerplichtambtenaar een ingewikkelde functie is waarin je vaak in een spagaat terecht komt. ‘Dat klopt ook’, zegt Dijkstra, ‘maar ik vind het de mooiste functie die je kunt bedenken. Ik ben blij met de accentverschuiving van de laatste jaren, van handhaven van de wet naar zorg voor leerlingen. In mijn begintijd had ik drie, vier casussen per jaar. Nu zijn dat er rond de honderd.’

Niet op één lijn

In haar negentien jaar als leerplichtambtenaar heeft Dijkstra veel zien veranderen. ‘Toen al was er voor scholen de plicht om verzuim te melden. Maar dat gebeurde nauwelijks. Schooldirecteuren redeneerden dat je leerplicht maar beter niet in huis kon hebben. Ouders verzetten zich destijds: “Ik wil geen boete, dat kan ik niet betalen”. Nu komt het voor dat ouders zich aan de balie melden met de vraag of ze de leerplichtambtenaar kunnen spreken.’ Een complicerende factor in het werk als leerplichtambtenaar in Doesburg is het grote aantal gemeenten waarmee Dijkstra, en straks

Post, te maken heeft. ‘Niet alle plaatsen zitten in de uitvoering van leerplicht op één lijn. In de ene gemeente zijn ze heel actief met spreekuren op de scholen en daar draaien wij ook in mee. In de andere daarentegen zijn ze daar wat terughoudender in.’

Dijkstra ziet ook nog grote verschillen tussen scholen op het gebied van verzuimbeleid en -registratie. ‘Er zijn nu scholen met een verzuimcoördinator. Waar we eerder van iedereen meldingen kregen, komen die nu binnen via één stroom en dat werkt heel goed. Tot vorig jaar controleerden we de meldingen ook nog steeds, omdat de scholen dat zelf graag wilden. Dan gingen we daar een ochtend zitten en namen van alle leerlingen de verzuimlijsten door. Dat doen we niet meer, omdat er nu iemand is die het zelf goed bijhoudt.’

Maar die grote verschillen baren Dijkstra wel zorgen. ‘Er moet nog heel hard gewerkt worden om de gemeenten meer op één lijn te krijgen. Preventief werken blijkt voor sommige scholen nog heel moeilijk, terwijl wij dat wel heel graag willen.’

Blijf jezelf

Post denkt dat haar aanwezigheid daaraan kan bijdragen. ‘Als wij geen meldingen van scholen krijgen, dan zou ik willen proberen om daar een vast moment in de week aanwezig te zijn. Telkens je gezicht laten zien, maakt hopelijk de lijntjes korter. Ik zit hier voor de leerlingen en voor de school, dus laat ze maar komen als ze vragen hebben.’

Het belangrijkste dat Post van Dijkstra meekrijgt, is haar netwerk, de samenwerking met alle ketenpartners. ‘Daardoor kan ik snel handelen en bepalen wat het juiste is voor een bepaald kind. Die korte lijntjes zijn handig, omdat het werk steeds ingewikkelder wordt. Soms heb je te maken met heel kwetsbare jongeren, waar je voorzichtig mee om moet gaan, maar die je toch ook met zijn allen weer op de rit wil krijgen.’

Dijkstra geeft Post het advies de contacten met de ouders, de jongeren en de school goed te onderhouden. ‘Wanneer het mogelijk is, zorg dan dat je fysiek op scholen aanwezig bent. Dit kan bijvoorbeeld door op meer scholen spreekuren te gaan houden. En breng regelmatig de verzuimprotocollen onder de aandacht van de scholen. Als ik daar nu naar vraag, blijkt dat deze vaak wel bekend zijn bij de schoolleiding, maar bij de docenten niet altijd.’ En last but not least: ‘Blijf vooral plezier houden in je werk en blijf jezelf.’

Met trots presenteren we... ...de monitor jongeren in een kwetsbare positie

TEKST YOLANTHE VAN DER REE ILLUSTRATIE WELMOET DE GRAAF

In maart 2016 kwam een voor RMC nieuwe doelgroep in beeld: de jongeren tot en met 23 jaar van VSO, PRO, Entree en mbo-niveau 2. Al snel kreeg Ingrado signalen dat om deze groep te monitoren handvatten nodig waren. Vanuit de overtuiging dat de regio's zelf het beste weten waar een monitor aan moet voldoen, nam Ingrado de regie in de ontwikkeling. Met gepaste trots presenteert zij het resultaat van een vruchtbare samenwerking: de Standaard voor het monitoren van jongeren in een kwetsbare positie.

'Ja, ik ben echt trots', beaamt Ellen de Wit, beleidsmedewerker bij Ingrado. 'Op de monitor natuurlijk, maar vooral ook op de samenwerking. Dit laat de kracht zien van een brancheorganisatie; samen met mensen uit de praktijk een instrument ontwikkelen waarmee de branche gefaciliteerd wordt haar werk nog beter te doen.'

Er ging een mail uit met een oproep: wie van de collega's wilde participeren in de werkgroep die de monitor zou ontwikkelen? Er kwamen veel reacties en uiteindelijk is een werkgroep gevormd bestaande uit vier RMC-coördinatoren, twee applicatiebeheerders en Ellen de Wit namens Ingrado. Zo waren zes regio's vertegenwoordigd die werkten met vier verschillende applicatiesystemen. In vier *roadshows* werd de monitor tussentijds voorgelegd aan de regio's. Reacties werden verwerkt in het eindproduct.

Flinke klus

'Het was een flinke klus vast te stellen wat we nu precies wilden weten', zegt De Wit. 'We hebben langzaam alle schillen afgepeld door onderscheid te maken tussen *nice to know* en *need to know*. Wat is de minimale informatie die nodig is om alle jongeren in beeld te hebben, om te weten hoe zij hun dag invullen? Op die vragen geeft de monitor het antwoord.'

Sanne Schut, RMC-coördinator en beleidsadviseur Onderwijs gemeente Amsterdam, is een van de leden van de werkgroep. 'Amsterdam heeft een grote groep jongeren in een kwetsbare positie. In 2015 maakten 2241 jongeren een kwetsbare overstap.'

‘Het is een praktisch instrument, heel helder en logisch. Echt knap gedaan!’

Dat zijn jongeren die het PRO, VSO, Entree of vmbo-basis verlaten. Een flinke klus die groep te monitoren, om het plaatje compleet te krijgen. Zit de jongere op school, is hij aan het werk of heeft hij een uitkering? Ik vond de uitnodiging van Ingrado een mooie kans om mee te denken over een instrument waar we zelf grote behoefte aan hebben.’

Jos Betten is administratief medewerker leerplicht/RMC (Assen/RMC Noord- en Midden-Drenthe), maar noemt zichzelf liever ‘verbindingsofficier tussen applicatie en gebruiker’. Ook zij participeerde in de werkgroep die de monitor ontwikkelde. ‘Ik was erg ongelukkig met het format voor de VSV-effectrapportage dat vijf jaar geleden werd ingevoerd en heb flink lopen mopperen. Dus nu ik de kans kreeg een instrument te helpen ontwikkelen, kon ik natuurlijk niet achterblijven.’

Samenwerking

Wat willen we weten en zijn die gegevens beschikbaar? Is ons systeem in staat ze te leveren? En zo ja, in welke vorm? Zo nee, waar haal je ze vandaan? En mag je wel weten wat je wil weten? ‘De samenwerking tussen de mensen van de techniek en van de inhoud was vruchtbaar’, zegt Betten. ‘Ook in de werkgroep hadden mijn collega uit Groningen en ik de rol van verbindingsofficier. Wat er nu ligt is een minimumstandaard. Dit móeten we weten en dit lijkt ook haalbaar binnen de meeste softwarepakketten.’

Knelpunten zijn er ook. Schut: ‘Tijdens het ontwikkelen liepen we aan tegen ‘rode vlakken’; informatie die we wel nodig hebben, maar die niet beschikbaar is. Zo kennen wij het uitstroomprofiel niet van jongeren die het VSO verlaten – onderwijs, werk of dagbesteding – laat staan dat we weten welk type dagbesteding een jongere heeft. Dat is relevante informatie om te kunnen vaststellen hoe het met hem of haar gaat. Eigenlijk moeten we nu dus zelf bij alle VSO-scholen langs om de uitstroomprofielen op te vragen.’

‘Ook de inkomensgegevens van jongeren van 16- en 17-jarigen missen’, zegt Betten. ‘Voor die groep mogen we niet een zogenoemde Suwi-inkijk doen omdat deze jongeren niet tot de RMC-doelgroep behoren. Daardoor weten we niet of er substantieel inkomen is en dat is lastig.’

Vol lof

Frank Wagemans, beleidsmedewerker bij OCW, beaamt dat RMC nog niet over alle benodigde informatie kan beschikken. ‘Ja, de regio’s moeten automatisch de uitstroomprofielen van ons krijgen en dat gaat ook gebeuren. Daar ligt echter wetgeving aan ten grondslag en helaas is daar wat vertraging in opgetreden.’

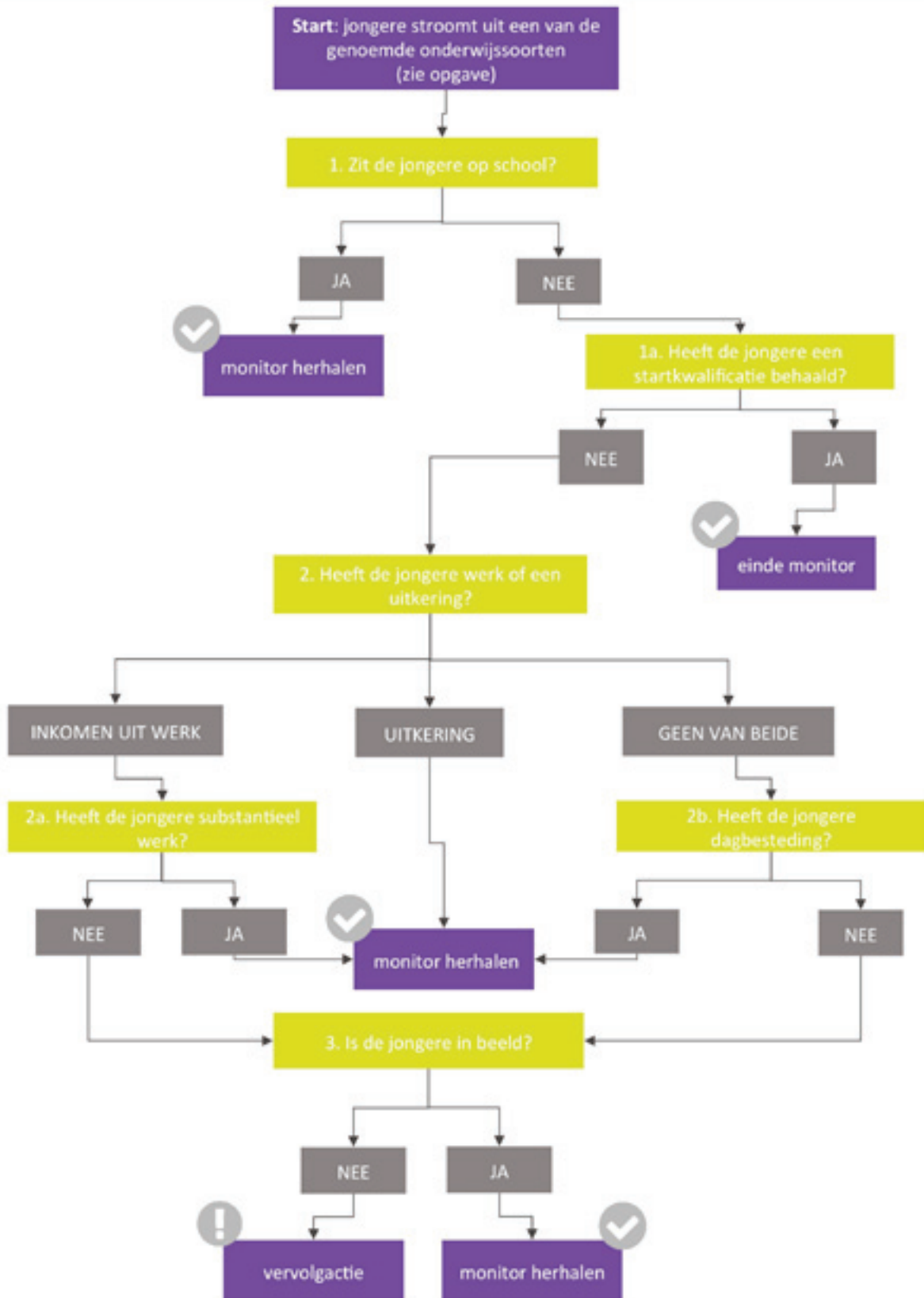
De betrokkenheid van OCW bij de ontwikkeling van de monitor bestond uit het leveren van input voor de werkgroepvergaderingen en het bespreken van het concept van de monitor. Wagemans is onder de indruk van het eindresultaat. ‘Het is heel goed dat de branche zelf het initiatief heeft genomen. Dat was ook het idee van OCW want RMC weet zelf het beste welke informatie nodig is en is al bekend met het monitoren van voortijdig schoolverlaters. De manier waarop de opdracht is opgepakt, is heel goed en ik ben vol lof over het eindproduct. Het is een praktisch instrument, heel helder en logisch. Echt knap gedaan! Ik roep alle regio’s op de monitor ook daadwerkelijk te gaan gebruiken. Ik ben ervan overtuigd dat het gaat helpen om de doelgroep goed in beeld te krijgen. En door hem te gebruiken, ontdek je wat er beter of anders kan en zo ontwikkelen we hem met elkaar verder.’

De monitor jongeren in een kwetsbare positie

De startset Jongeren in Kwetsbare Positie, die het ministerie van OCW jaarlijks in november levert, vormt de basis voor de monitor. Door vervolgens de stappen van het stroomschema te volgen, ontstaat het benodigde beeld van alle jongeren. Op de rode vlakken na (zie tekst).

Zie: www.ingrado.nl/kennisdossiers/kwetsbare_jongeren/kwetsbare_jongeren/instrumenten/standaard_voor_het_monitoren_van_jongeren_in_kwetsbare_positie

Beslisboom monitor jongeren in kwetsbare positie

10 VRAGEN AAN

Ton Heerts

voorzitter MBO Raad

Z

Zijn mbo-scholen klaar voor de vroegtijdige aanmelding?

Hoe pakken ze toelatingsrecht op?

'De overstap van vo naar mbo verloopt meestal vlekkeloos. Maar als dat niet zo is, moeten we op tijd in actie kunnen komen. De vervroegde aanmelddatum helpt daarbij, evenals landelijke gegevensuitwisseling tussen vo-scholen, mbo-scholen en gemeenten (RMC). Regionaal kan dat al.'

'De wet verschuift de opdracht aan het mbo: de verantwoordelijkheid voor het kiezen van een passende opleiding met arbeidsmarktperspectief ligt nu meer bij de student. We voorzien toename van juridisering en van het aantal switchers. En daarmee van het risico op uitval en studieschulden. En hoe moeten scholen omgaan met een student die geen VOG krijgt en dus geen stage kan lopen? Leerbedrijven van bijvoorbeeld Defensie of in de kinderopvang zijn daar terecht streng in.'

Hoe bereidt het mbo studenten voor op beroepen die in de toekomst zullen ontstaan?

'Door technologische ontwikkelingen veranderen beroepen snel en ontstaan er geheel nieuwe. Mbo-scholen werken in de regio nauw samen met het

bedrijfsleven om die veranderingen in de opleidingen mee te kunnen nemen. Ook maken ze samen met het vo jongeren meer bewust van het belang van LOB. Leren houdt tegenwoordig niet meer op met het halen van een beroepsdiploma. Dan start het pas. Daarom moeten we werk maken van een leven lang ontwikkelen, voor iedereen.'

Hoe stemmen mbo en werkgevers het onderwijsaanbod af op de arbeidsmarkt vraag?

'We werken op landelijk niveau samen met het georganiseerde bedrijfsleven binnen SBB. En in de regio met de verschillende bedrijven zelf. Landelijke aansluiting is geregeld in het kwalificatiedossier. Keuzedelen zorgen voor specifieke regionale aansluiting. Deze zijn verbreedend of verdiepend en kunnen bijdragen aan een betere in- of doorstroom naar een vervolgopleiding.'

Hoe kijkt u aan tegen praktijkgericht leren waarbij studenten hun diploma of praktijkverklaring kunnen halen bij het leerwerkbedrijf?

'In het hele mbo gebeurt dat op verschillende manieren. In de BBL meer dan in de BOL, in andere trajecten, zoals Boris, nog meer omdat er ook jongeren zijn die beter aarden buiten de muren van een lokaal.'

Hoe organiseert het mbo de arbeidstoeleiding van Entree- en mbo 2-uitstromers?

'Een Entree-diploma geeft toegang tot mbo-niveau-2 en de arbeidsmarkt en is meer beroepsgericht dan de voorgangers AKA en niveau 1. We hebben de verantwoordelijkheid om – samen met sociale partners,

‘De mogelijkheden van de jongere moeten leidend zijn, niet de vraag wie (financieel) verantwoordelijk is’

landelijke en lokale/regionale overheden en andere onderwijssectoren – alle jongeren die (nog) geen startkwalificatie hebben, maar die wel kunnen halen, naar duurzaam werk te leiden. Dat gaat verder dan alleen jongeren in het mbo. Met het Perspectiefpact bijvoorbeeld willen we de groeiende groep van jongvolwassenen die een diploma op hooguit mbo-niveau-1 of -2 hebben, maar geen werk, naar een hoger diploma en dus meer kansen brengen.’

Hoe organiseren mbo-scholen de zorgplicht in relatie tot passend onderwijs?

‘We hebben geen speciaal onderwijs, wel een uitgebreide ondersteuningsstructuur. Beleidsmakers zetten steeds sterker in op de noodzaak van het behalen van een startkwalificatie, waardoor jongeren van voorheen eind-onderwijs steeds vaker doorstromen naar het mbo. Wij zoeken daarom nadrukkelijk de samenwerking met gemeenten voor de inkoop van bijvoorbeeld jeugdhulp.’

U zei eerder dat een voortijdig schoolverlater de samenleving 20.000 euro per jaar kost. Waar baseert u dat bedrag op?

‘Dat is de optelsom van wat je jaarlijks kost als je niet in een eigen inkomen kunt voorzien. Een eigen inkomen is niet alleen belangrijk om niet langer dan noodzakelijk te ‘leunen’ op de gemeenschap. Het geeft je ook mogelijkheden om meer te bereiken, een huis te kopen, een gezin te vormen, om trots te zijn op wat je doet. Ik spreek vaak jongeren die het moeilijk vinden om uit een neerwaarts spiraal te komen, die hebben een warme hand op de schouder nodig.’

Wat vindt de MBO Raad belangrijke thema's in het contact met gemeenten en Ingrado?

‘Dat we investeren in elkaar om samen jongeren die extra steun nodig hebben een traject te bieden dat past bij hun mogelijkheden. Een combinatie van beschut werk én onderwijs, of eerst hulpverlening en dan onderwijs. Leidend daarbij moeten de mogelijkheden van de jongere zijn, niet de wens om duidelijkheid te creëren over wie voor hem/haar (financieel) verantwoordelijk is.’

Wat is uw grootste wens voor de ontwikkeling in het mbo de komende vijf jaar?

‘Dat het mbo de ruimte krijgt om te doen waar het goed in is: opleiden voor een beroep, voor goed burgerschap, voor een vervolgopleiding, voor een leven lang ontwikkelen. Het mbo zit in het DNA van onze beroepsbevolking, ruim 40 procent heeft een mbo-diploma. Het nieuwe kabinet heeft het mbo bikkelhard nodig om het hele Regeerakkoord te kunnen uitvoeren. Omgekeerd zien we graag vertrouwen in het mbo en haar samenwerkingspartners.’

Welke vraag stelden we niet en zou u graag beantwoorden?

‘Of het altijd erg is als je om welke reden dan ook uitvalt op school. Nee, dat is het niet. Een deel van de uitvallers heeft gewoon meer tijd nodig. Om eerst even wat anders te doen voor ze verder kunnen leren en echt weten wat ze willen. Of ze switchen als ze toch de verkeerde keuze hebben gemaakt. Onze inzet moet zijn te stimuleren, inspireren, motiveren. En als het echt niet anders kan ook te dwingen, als allerlaatste optie.’

Zorgeloos naar school met diabetes

Afspraken maken vermindert verzuim

TEKST YOLANDE VAN DER REE

School blijkt een enorme stressfactor voor ouders van jonge kinderen met diabetes. Basisscholen zijn nog weinig bereid diabeteszorg te verlenen. En pubers met diabetes verzuimen meer dan gemiddeld. Soms zo veel dat leerplicht wordt ingeschakeld. De stichting Zorgeloos met diabetes naar school informeert en ondersteunt leerlingen, ouders en school. Diabetes is niet eng, maar vraagt wel aandacht en interesse van school en leerkracht.

Voor de scholen in zowel Bangkok als Rome was de diabetes van beide dochters van Lydia Braakman geen enkel probleem. Groot was dan ook haar verbazing bij terugkomst in Nederland. Scholen bleken geenszins bereid diabeteszorg te verlenen. 'Er was geen sprake van dat de leerkracht mijn kinderen zou kunnen helpen met meten en spuiten', vertelt Braakman. 'De directeur van de school stelde dat wet- en regelgeving in de weg stonden. "Ik mag van Den Haag geen medische handelingen verrichten en ben aansprakelijk als er iets misgaat", was zijn redenering.'

School als stressfactor

Braakman bleek niet de enige met dergelijke ervaringen. Onderzoek onder ouders van kinderen met diabetes leerde dat 'school' in de top-3 van stressfactoren staat. 'Ruim een derde van de ouders heeft de afspraak met de school dat ze binnen 10 minuten op het schoolplein moeten kunnen staan. Dit heeft een waanzinnige impact op hun leven en loopbaan.' Redenen genoeg om een lobby te starten. Doel: duidelijk krijgen of scholen medische handelingen mogen verrichten en onder welke voorwaarden.

Alle inzet van Braakman en haar medestanders, petities en moties, hebben ertoe geleid dat OCW de scholen heeft ingelicht dat diabeteszorg geen medische handeling is. Om de drempel verder te verlagen richtte Braakman twee jaar geleden de stichting Zorgeloos met diabetes naar school op. De stichting informeert en ondersteunt leerlingen, ouders en scholen.

In het voortgezet onderwijs speelt een geheel andere problematiek dan op de basisschool. Hier is zorg van de leerkracht niet aan de orde, vo-leerlingen met diabetes zijn prima in staat zelf hun bloedsuikerspiegel te controleren en te regelen. Braakman: 'Het probleem is dat pubers onder de radar blijven omdat ze niet willen opvallen. Ze vertellen het liefst aan niemand dat ze diabetes hebben. De kans dat ze gaan rommelen met meten en spuiten is groot en dit kan tot gevaarlijke situaties leiden.'

'Ik mag overal eten en drinken en als ik me niet lekker voel, mag ik de klas uit'

Hella Heijblom

Schoolverzuim

Hella Heijblom is ambassadeur van de stichting Zorgeloos met diabetes naar school. Heijblom is 24 en heeft sinds haar 6e jaar diabetes. Tijdens haar hbo-opleiding Pedagogiek zoomde ze in op de begeleiding van leerlingen met diabetes in het voortgezet onderwijs. Inmiddels wordt ze door onder meer samenwerkingsverbanden gevraagd leerlingen te begeleiden die veel verzuimen als gevolg van diabetes. Soms wordt ze ingezet door leerplicht omdat het verzuim de spuigaten uitloopt.

‘Mijn eerste opdracht kreeg ik van een school waar zes leerlingen met diabetes extreem veel verzuimden. Al snel bleek dat de meeste leerlingen op school niet durfden te spuiten voor een tussendoortje of lunch. Door hun sterk wisselende bloedsuikerspiegel voelden ze zich vaak beroerd. Wat helpt, is luisteren naar een leerling. Wat is zijn verhaal? Waarom spuit hij niet? Ik help de leerling de diabetes te integreren in zijn (school) leven. En ik geef voorlichting. Ook als het om één leerling gaat, nodig ik alle lesgevende docenten uit. Ik vertel dat diabetes niet alleen meten, eten en spuiten is. Zo moet een leerling met een hoge bloedsuikerwaarde bijvoorbeeld de mogelijkheid krijgen om veel water te drinken en naar de toilet te gaan om zijn bloedsuikerwaarde weer te laten dalen.’

Lastige leeftijd

Frederieke Kunst (16) is een van de leerlingen die Hella begeleidt. Ze was al 12 toen bij haar diabetes werd geconstateerd. Een lastige leeftijd, zegt ze zelf. ‘Er verandert zo veel tegelijk. Nieuwe school, nieuwe vrienden, puberteit en dan ook nog leren leven met diabetes. Ik moest regelmatig leven en dat wilde ik helemaal niet. Het eerste jaar heb ik veel lessen gemist omdat ik veel ziek was door mijn diabetes. Ook de jaren daarna verzuimde ik veel omdat ik nog steeds niet goed ben ingesteld op insuline. School schakelde uiteindelijk leerplicht in en de uitkomst was

dat ik begeleiding kreeg van Hella. Zij helpt me met de afspraken met school en met accepteren dat ik diabetes heb.’

Inmiddels is Frederieke van school veranderd en is ze van havo teruggegaan naar vmbo. ‘Op mijn nieuwe school is aandacht en interesse voor mijn diabetes. Hella heeft samen met de biologie-leraar, die ook diabetes heeft, voorlichting gegeven aan de docenten. Ik mag overal eten en drinken en als ik me niet lekker voel, mag ik de klas uit. Er is een aparte ruimte waar ik rustig kan zitten of liggen tot ik me weer beter voel. Meestal kan ik dan na een uurtje alweer terug naar de klas. Vroeger zou ik naar huis gegaan zijn en meteen een dag afwezig zijn geweest. Afspraken maken met school helpt echt om het verzuim te verminderen.’

Meer informatie

Mensen met diabetes maken geen of te weinig insuline aan. Insuline is nodig om de cellen in het lichaam te voorzien van brandstof. Als er onvoldoende insuline is, blijft de suiker in het bloed terwijl de cellen juist een tekort aan suiker hebben. Het gevolg is dat het lichaam niet goed kan functioneren.

Via www.zorgeloosmetdiabetesnaarschool.nl kun je een ‘doe-het-samen-gids’ voor het primair en voortgezet onderwijs bestellen, advies op maat vragen aan een ambassadeur, een spreekbeurt downloaden of filmpjes van goede praktijkvoorbeelden bekijken.

Jongeren met LVB

Knip je informatie in stukjes!

TEKST VOLANTHE VAN DER REE ILLUSTRATIE WELMOET DE GRAAF

Jongeren met een licht verstandelijke beperking (LVB) hebben dat niet op hun voorhoofd staan. Gelukkig maar. Zo zijn zij in staat een zo normaal mogelijk leven te leiden. Soms ook lastig omdat zij benaderd worden als alle jongeren. En dat gaat lang niet altijd goed. De omgang met professionals leidt dan tot irritaties en misverstanden. Waar lopen jongeren met LVB tegenaan en hoe kunnen professionals rekening houden met hun beperking? Ingrado Magazine vroeg het aan een leerplichtambtenaar, een trajectbegeleider en aan een trainer/coach van MEE.

Zolang jongeren in het Praktijkonderwijs zitten, is het duidelijk: hier is sprake van een jongere met een beperkte cognitie. Onderwijsgevend en professionals vanuit de gemeente zullen daar automatisch rekening mee houden in hun communicatie en begeleiding. Problematischer wordt het als een jongere met LVB instroomt in de Entree-opleiding of op niveau 2. Sommigen komen met steun van hun omgeving namelijk best ver. Hij of zij kan dan rekenen op een gelijke benadering als zijn of haar klasgenoten. 'En daar gaat het vaak mis', zegt Nannie de Rooij, trainer/coach bij MEE Utrecht, Gooi en Vecht. 'Dat is bijvoorbeeld de jongere die niet of te laat op afspraken verschijnt of niet gemotiveerd lijkt. Of de jongere die al z'n spullen meeneemt naar een afspraak en de leerplichtambtenaar of RMC-trajectbegeleider zelf het juiste document eruit laat zoeken. En de

jongere bij wie na tien keer, het kwartje nog steeds niet valt. Soms zijn deze jongeren in de taal vrij sterk. Ze hebben een vlotte babbel die je op het verkeerde been kan zetten, maar maken het in de praktijk niet waar.'

Voorman

Jongeren met LVB missen de 'voorman' in hun hoofd, zegt De Rooij. 'Zij hebben moeite lijntjes aan elkaar te knopen, verbanden te leggen, kunnen niet organiseren en missen het overzicht. Dit is een blijvende beperking wat betekent dat zij blijvende ondersteuning nodig hebben. En die ondersteuning is altijd maatwerk, want een standaard aanpak voor deze jongeren bestaat niet.'

Als een leerplichtambtenaar of RMC-trajectbegeleider, op grond van onder meer bovengenoemde signalen, het vermoeden heeft dat er sprake is van LVB, kan hij of zij daar in de communicatie op anticiperen, zegt De Rooij. ‘Knip je informatie in kleine stukjes, maak liever drie afspraken van tien minuten dan één van een half uur. Maak je boodschap klein en heel concreet en laat de jongere terug vertellen wat je net gezegd hebt.’

Trajectbegeleider Rika Mulder van RMC De Friese Wouden herkent dit. ‘Ik hou mijn contacten met jongeren met LVB bewust kort omdat hun spanningsboog kort is. En soms spreek ik thuis af in plaats van op het gemeentehuis. Thuis voelen zij zich veiliger en dan bereik je vaak meer. Verder let ik op dat ik niet te veel open vragen stel, daar weten ze zich geen raad mee.’

*‘Maatwerk in
zorg en begeleiding
is de enige juiste
aanpak voor deze
jongeren’*

Edwin van der Zon, leerplichtambtenaar bij de gemeente Capelle aan den IJssel herkent de moeite om verbanden te leggen. ‘Wij zijn zo gewend te denken vanuit oorzaak en gevolg. Als je dit (niet) doet, dan... Voor jongeren met LVB werkt dat niet zo. Zij vinden het moeilijk in de toekomst te kijken en de gevolgen van hun daden te overzien. Dat betekent dat sancties bij spijbelen bij deze groep jongeren weinig zinvol zijn. Wij zeggen “als jij niet meewerkt, niet naar school gaat, volgt er een straf”. Die straf echter, laat meestal lang op zich wachten. Voor deze jongeren is de relatie met hun gedrag dan totaal afwezig. Ik denk dat maatwerk in zorg en begeleiding de enige juiste aanpak is voor deze jongeren. En als je al een maatregel wil treffen, dan lik op stuk. Dan is de kans dat ze een relatie leggen met hun gedrag het grootst.’

Wat is LVB?

Jongeren met LVB hebben een IQ tussen de 50 en 85. De groep tussen 70 en 85 kan met steun van hun netwerk ver komen. Dat zijn de jongeren die we kunnen tegenkomen in de Entree-opleiding en in mbo-niveau 2.

Er is een scil screener voor intelligentie en licht verstandelijke beperking ontwikkeld. Deze is geschikt om snel te screenen op een mogelijke licht verstandelijke beperking (LVB). Het gaat om een korte screeningslijst die in negen van de tien gevallen een LVB correct voorspelt. Deze lijst kan ook gebruikt worden door Leerplicht en RMC en is te bestellen via www.hogrefe.nl/klinische-diagnostiek/producten-single/scil-screener-voor-intelligentie-en-licht-verstandelijke-beperking.html

Bij de hand nemen

‘Er ontstaat een probleem’, zegt Mulder, ‘als een jongere met LVB uitvalt op niveau 2 van het mbo. Hij of zij wordt in het systeem van de gemeente niet direct herkend als kwetsbaar en moet dus de route afleggen die iedere jongere aflegt. Ook hij krijgt een zoektijd van vier weken en een onderzoek naar de leerbaarheid. Maar dat gaat natuurlijk helemaal niet goed. Deze jongeren moeten letterlijk bij de hand genomen worden. Het lukt hen niet zelfstandig hun weg te vinden binnen de gemeentelijke organisatie.’

Maatwerk, is ook waar De Rooij voor pleit. ‘Vaak is het lastig deze jongeren in een traject te krijgen, ze passen zelden in een systeem. Dat ligt niet aan de jongere, dat ligt aan het systeem. Durf daar onderscheid tussen te maken. Kijk en luister naar wat een jongere met LVB nodig heeft om stapje voor stapje zijn doel te bereiken. Maak vervolgens een plan op maat en zoek iemand om hem of haar te begeleiden.’

Meer informatie

Voor meer informatie over de begeleiding van jongeren met LVB en het trainingsaanbod (ook op locatie) van Nannie de Rooij: www.mee-ugv.nl.

RECHTEN & PLICHTEN

Carolien de Bruin, juridisch adviseur van Ingrado, informeert u over actuele juridische zaken. Hebt u ook een vraag? Gebruik het vragenformulier op www.ingrado.nl en u krijgt per mail of telefoon antwoord.

TEKST CAROLIEN DE BRUIN

Een verkeerde studiekeus en dan?

Jongeren die na de start op het mbo ontdekken dat zij een verkeerde studiekeuze hebben gemaakt en zich al hebben ingeschreven voor een andere opleiding, moeten vaak een aantal maanden overbruggen tussen de twee opleidingen. Met deze jongeren maken we, als ze nog kwalificatieplichting zijn, graag zo snel mogelijk, liefst al voor zij stoppen met de eerste opleiding, afspraken hoe ze die tussenperiode overbruggen. Eerst moet bekeken worden of alle doorstroommogelijkheden binnen het onderwijs onderzocht zijn. Als in overleg met de jongere en de school geconstateerd wordt dat er in de tussentijd geen ander onderwijs mogelijk is, kan leerplicht afspraken maken over de invulling van de te overbruggen tijd. De leerplichtambtenaar houdt in dat geval tot de start van de nieuwe opleiding contact met de jongere.

Deze route is nadrukkelijk niet bedoeld voor jongeren die aan het begin van het schooljaar al ontdekken dat ze een verkeerde keuze hebben gemaakt. Voor hen moet de school samen met de leerling een passende oplossing zoeken.

Toelating Entree

Soms wordt een leerling de toegang tot de Entree-opleiding geweigerd omdat hij of zij op 1 augustus van het nieuwe schooljaar nog geen 16 was. Dit is niet altijd terecht. Een leerling van 15 kan 12 jaar volledig onderwijs gevolgd hebben en is daarmee volgens de Leerplichtwet wet toelaatbaar tot de Entree-opleiding. Het primair onderwijs telt namelijk voor 8 jaar. Als deze leerling daarbovenop nog 4 jaar voortgezet onderwijs heeft gevolgd, heeft hij 12 jaar volledig onderwijs gevolgd.

Ziekte

Mag een school een zieke leerling melden in het Verzuimregister? Ja, dat mag! Als een leerling wordt ziekgemeld, pakt de school dat in eerste instantie zelf op. Ziekte is geoorloofd verzuim en hoeft niet gemeld te worden. Soms is een leerling zo vaak ziek of is er een patroon zichtbaar in de ziekmeldingen, dat een school zich zorgen maakt. Zorgwekkend ziekteverzuim kan in het Verzuimregister gemeld worden in de rubriek 'overig verzuim'. De leerplichtambtenaar is nu op de hoogte van de zorgen van de school en kan hier direct gehoor aangeven door contact op te nemen.

Wereldreis

We krijgen regelmatig vragen of leerplichtige leerlingen al mee mogen op wereldreis. Die vraag komt wellicht voort uit het voornemen om, in het kader van 'onderwijs op een andere locatie', kinderen toestemming te geven één keer in het primair en één keer in het voortgezet onderwijs voor maximaal 6 maanden mee op reis te gaan. Dit is echter nog slechts een voornemen dat als wetsvoorstel nog een lang traject moet afleggen. Een wereldreis is dus nog niet aan de orde! In de huidige situatie kunnen kinderen wel in het buitenland naar school: uiteraard wanneer het gezin niet langer is ingeschreven in Nederland of wanneer een kind vrijgesteld is van de leerplicht vanwege een inschrijving op een school in het buitenland (art 5 onder c LPW)

KORT

Burgerschapsagenda MBO

Op 14 september ondertekenden de MBO Raad en het ministerie van OCW de Burgerschapsagenda MBO. Minister Bussemaker zei bij die gelegenheid: 'Studenten leren op school niet alleen een vak. Ze ontwikkelen zich er ook

tot burgers die volwaardig kunnen meedoen in de samenleving, en voorbereid zijn op lastige kwesties in hun toekomstige werk.'

Uit onderzoeken blijkt dat het voor mbo-scholen een uitdaging is om de kwalificatie-eisen voor burgerschap te vertalen naar een passend onderwijsaanbod. Onderzoek van de inspectie laat zien dat niet altijd voldoende helder is welke doelen met het burgerschapsonderwijs worden nagestreefd en hoe deze doelen zijn verbonden met de kwaliteitszorgcyclus van de scholen. Ook blijkt een deel van docenten behoefte te hebben aan verdere professionalisering.

Met de Burgerschapsagenda willen de MBO Raad en het ministerie van OCW het burgerschapsonderwijs in het mbo op een hoger plan brengen. De Burgerschapsagenda heeft een looptijd van vier jaar: van oktober 2017 tot december 2021. [Zie rijksoverheid.nl](http://rijksoverheid.nl) en zoek op '[burgerschapsagenda mbo](http://burgerschapsagenda.mbo)'.

Leerrecht in het Regeerakkoord

We zijn blij in het Regeerakkoord te lezen dat partijen gaan 'onderzoeken op welke wijze het leerrecht van kinderen wettelijk kan worden vastgelegd'. Ingrado staat al sinds jaar en dag voor het recht op onderwijs. En voor onderwijs-zorgcombinaties voor kinderen voor wie volledig onderwijs tijdelijk niet haalbaar is. Niet de keuze voor onderwijs óf zorg moet centraal staan, maar het recht op leren en ontwikkelen van kinderen en jongeren. Dat recht vorm te geven, is de uitdaging waar we met z'n allen voor staan.

Even voorstellen Ik ben Marleen Vunderink.

Sinds 1 juli 2017 werk ik als managementassistent bij Ingrado.

Het voelt al heel wat langer door

de positieve dynamiek binnen de organisatie. Naast het ondersteunen van Carry Roozmond, ondersteun ik in de bedrijfsvoering en bij de organisatie van bijeenkomsten. Verder ben ik verantwoordelijk voor personeelszaken binnen de organisatie. Ik denk graag mee in de ontwikkeling van Ingrado en zet me volledig in voor het doel van Ingrado: het beschermen van het recht op onderwijs en ontwikkeling. Wellicht hebben we elkaar al ontmoet tijdens de bijeenkomst op 28 september jl. of treffen we elkaar binnenkort per mail, via de telefoon of op een bijeenkomst. Graag tot ziens!

'Ik zet me volledig in voor het beschermen van het recht op onderwijs en ontwikkeling.'

Schoolvoorbeelden

100 jaar onderwijsdiversiteit in 10 portretten

Artikel 23 van de Grondwet garandeert al honderd jaar de vrijheid van oprichting, richting en inrichting van scholen. Daar-

door kent ons land een ongekenke diversiteit aan scholen en hebben ouders vrije schoolkeuze. Om die diversiteit zichtbaar te maken interviewden onderwijsjournalisten Bea Ros en 'onze' Peter Zunneberg tien Nederlanders tussen de 10 en 100 jaar over hun basisschooltijd. Hun verhalen zijn exemplarisch voor honderd jaar onderwijs. Daarnaast komen in het boek politici en onderwijsmensen aan het woord over de vraag in hoeverre artikel 23 nog van deze tijd is. Een mooi en lekker leesbaar kleurenpalet! Het boek kost 22,50 en is te bestellen via tenbrinkuitgevers.nl/boeken/schoolvoorbeelden

Kinderen, gevlucht en alleen

Een interculturele visie op de begeleiding van alleenstaande gevluchte kinderen

Dit boek is geschreven voor iedereen die werkt met alleenstaande gevluchte kinderen of

gewoon geïnteresseerd is in kinderen die na de oorlog, armoede, onzekerheid en ontworteling hun weg moeten zoeken in een voor hen onbekend land. Stichting Nidos heeft als enige landelijke werkende jeugdbeschermingsinstelling voor vluchtelingenkinderen tientallen jaren ervaring met deze groep. De kennis en inzichten die Nidos de afgelopen jaren over hen heeft vergaard – wie ze zijn en wat ze nodig hebben – vormen de basis voor dit boek. Het geeft jeugdhulpverleners en alle anderen die betrokken zijn bij de opvang en begeleiding van alleenstaande gevluchte kinderen handvatten om hen adequaat te onderwijzen, helpen of behandelen. Zodat ze straks, als ze achttien jaar zijn, voldoende veerkrachtig en zelfredzaam zijn om zich te redden. [Meer informatie en bestellen via \[secretariaat@nidos.nl\]\(mailto:secretariaat@nidos.nl\)](#).

.....

Regiobijeenkomsten Ingrado & Nidos december 2017

Nidos organiseert in samenwerking met Ingrado twee rayon-lunchbijeenkomsten voor leerplichtambtenaren: op 7 december in Eindhoven en op 14 december in Tiel. Doel: nader kennismaken en nauwer samenwerken rond alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers) en verzuim. [Aanmelden kan tot en met 20 november via \[info@ingrado.nl\]\(mailto:info@ingrado.nl\)](#).

Plaatsing gaat op volgorde van aanmelding en regio (rayon Zuid-Oost en Midden). In 2018 vinden deze bijeenkomsten ook nog in de vier overige rayons plaats. Meer informatie daarover volgt.

.....

In elk nummer een bonte verzameling (verenigings) nieuws onder de noemer KORT. Heeft u een bijdrage voor deze rubriek? Mail deze naar info@ingrado.nl

.....

Ingrado Magazine

#33, november 2017

Tekst **Susan de Boer, Yolante van der Ree, Peter Zonneberg**

Eindredactie **Yolante van der Ree**

Fotografie **Henk Boudewijns, Evelien Buynsters**

Illustratie **Welmoet de Graaf**

Ontwerp en opmaak **hollandse meesters**

Druk **AltijdDrukWerk**

Redactieadres

Ingrado

Hofplein 20

3032 AC Rotterdam

info@ingrado.nl

Als u teksten uit deze uitgave wilt overnemen, neem dan contact op met de redactie van Ingrado Magazine via info@ingrado.nl.

www.ingrado.nl

**SPV - sterk
in opleidingen
voor Leerplicht
en RMC**

*Opleidingen in Landelijk
Kwaliteitsregister
Leerplicht RMC*

**Actualiteitendagen
Leerplicht en RMC**

Leerplichtadministratie

Leergang Leerplicht / RMC

Doorlopend aanbod
van modules van
de Permanente Her-
en Bijscholing voor
domein III

www.spv.nu

EXPERTISE EN ONDERSTEUNING NODIG?

DAAN IS SPECIALIST IN ARBEIDSBEMIDDELING BINNEN LEERPlicht EN RMC.

Succes zit hem volgens Daan in de mensen zelf; die maken het verschil voor zowel de opdrachtgever als de burger. Voor opdrachtgevers is Daan een gesprekspartner met inhoud. Door de jarenlange ervaring op het gebied van arbeidsbemiddeling binnen de overheid en met name het sociaal domein, weet Daan wat er echt speelt in de markt. Binnen leerplicht en RMC heeft Daan veel expertise in huis, professionals die met passie en enthousiasme hun kennis delen en inzetten.

Robbert La Gordt Dillie
Adviseur Sociaal domein
M +31 (0)6 28154907
robbert@daanwerkt.nl

PLAN EEN AFSpraak

DAAN

metaobjects
KI oplossingen

Voor mensen die meedoen

JEUGDVOLGSYSTEEM

MAATWERK IS STANDAARD.

In het Jeugdvolsysteem (JVS), een doorlopend cliëntdossier, staat de jongere van 0 tot 28 centraal. Het JVS is een gebruiksvriendelijk systeem dat u helpt uw dossiers op een eenvoudige wijze te registreren en te bevragen. Met het JVS wordt u in staat gesteld om overal uw werkzaamheden uit te voeren.

Door onze certificeringen blijven we voldoen aan de steeds strenger wordende veiligheids- en privacy-eisen. Zo leveren we als eerste in onze markt een two-factor authentication oplossing waarmee inloggen een stuk veiliger wordt.

Het JVS focust naast veiligheid en gebruikersgemak ook op het verzamelen van gegevens. Metaobjects doet meer voor u dan alleen het leveren van een handig cliëntvolgsysteem voor leerplicht en RMC. Zo bieden wij verschillende instrumenten die u op eenvoudige wijze inzicht geven in de problematiek rondom

o.a. thuiszitters, VSV-ers, en jongeren in een kwetsbare positie en die u daarmee helpen om te focussen op het bereiken van uw doelstellingen.

Door goed naar onze gebruikers te luisteren zijn we in staat gebleken altijd up-to-date te blijven als de wereld om ons heen verandert. Met de uiterst configureerbare software van Metaobjects bent u verzekerd van een partner die u blijvend op maat ondersteunt.

“De verschillende dashboards geven een duidelijk beeld van de huidige stand van zaken. De interactieve versie nodigt uit om door te klikken en zo aan de slag te gaan met zaken die opvallen en aandacht behoeven.”

- Doke de Jong, gemeente Haarlemmermeer -

JEUGDVOLGSYSTEEM

WAT JVS U BIEDT.

- Leerplicht-administratie
- RMC-administratie
- Kwetsbare jongeren in beeld
- Thuiszitters in beeld
- Sluitende aanpak
- Jongerenloket
- Leerlingenvervoer
- Interactieve dashboards

CONTACT

MEER WETEN?

Nieuwsgierig geworden? Bezoek dan de website www.metaobjects.nl. Voor nadere informatie of een demonstratie bel ons kantoor of stuur een mail.

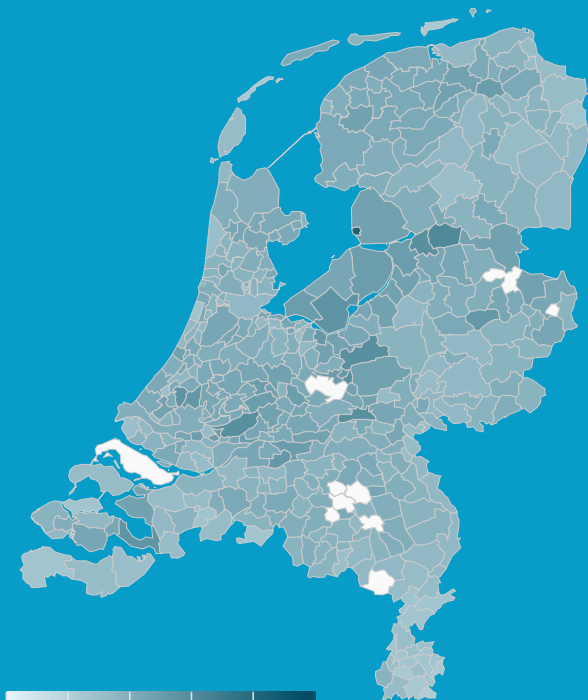
T: 040-750 16 16
E: info@metaobjects.nl

Metaobjects Benelux B.V. | Telefoon: 040 – 750 1616 | E-mail: info@metaobjects.nl | www.metaobjects.nl | Adres: Lichttoren 32, 5611 BJ Eindhoven

FACTS & FIGURES

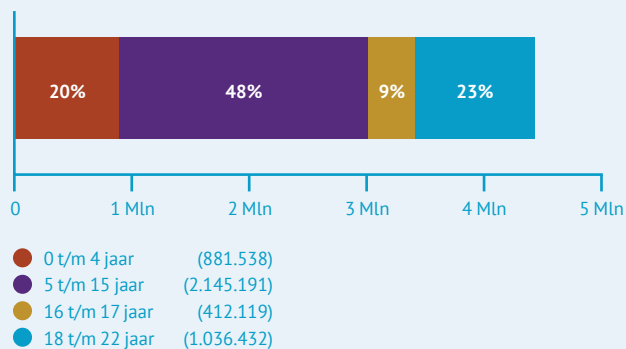
Jeugd in gemeenten

Jeugd (0 t/m 22) per 1.000 inwoners

Jeugd in Nederland

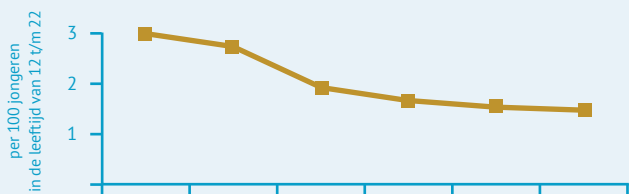
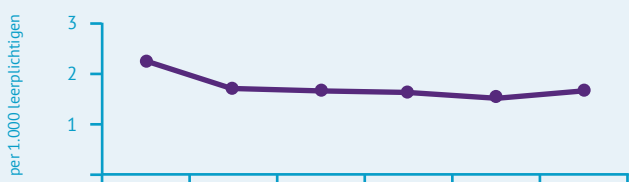
Nederland telt 17.005.746 inwoners, daarvan is 26% 22 jaar of jonger

Schooljaar	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
0 t/m 4 jaar <i>(toekomstig leerplichtig)</i>	903.232	901.601	899.521	892.202	891.615	881.538
5 t/m 15 jaar <i>(leerplichtige leeftijd)</i>	2.125.878	2.318.017	2.128.332	2.142.713	2.151.481	2.145.191
16 t/m 17 jaar <i>(kwalificatieplichtige leeftijd)</i>	392.853	389.269	385.788	388.003	402.099	412.119
18 t/m 22 jaar	1.010.462	1.021.447	1.030.358	1.029.490	1.034.180	1.036.432

Verzuim

Gemiddelde van alle gemeentes:
Absoluut verzuim en VSV

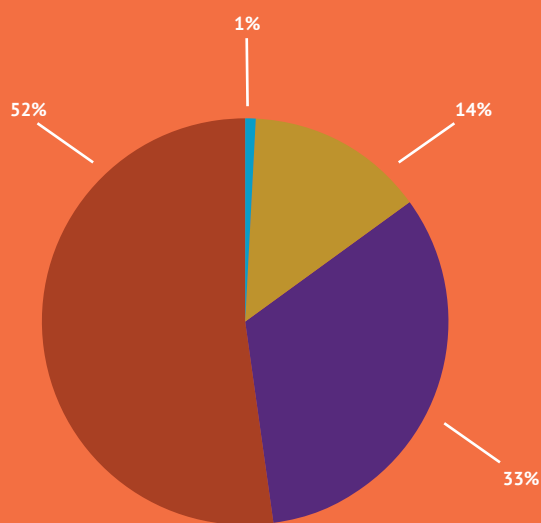

Schooljaar

— Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtigen
— VSV per 100 jongeren in de leeftijd van 12 t/m 22

Inschrijving op scholen

In Nederland zijn er 2.938.230 kinderen en jongeren ingeschreven op scholen

PO (incl. Speciaal Onderwijs)
VO
MBO
Absoluut verzuim & VSV